



**Ogólnopolska akcja grabienia i utylizacji liści
kasztanowców zaatakowanych przez
szrotówka kasztanowcowiaczka
- JESIEŃ 2012-**

„by Twój kasztanowiec na wiosnę był zdrowszy”

Tytułem wstępu

Fundacja Nasza Ziemia oraz Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych dzięki zaangażowaniu Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych, kolejny już raz zapraszają do koordynacji i uczestnictwa w jesiennej akcji grabienia i utylizacji liści kasztanowców zaatakowanych przez szrotówka kasztanowcowiaczka.

Zmagania ze szrotówką kasztanowcowiaczką nie są łatwe, gdyż brak jest nam naprawdę skutecznego oręża. Grabienie i utylizacja liści jest najtańszą, najprostszą metodą walki z tym szkodnikiem. Jej efekt zależy od skali działania. Grabmy zatem i zachęcajmy innych do grabienia.

Poniżej przedstawiamy informacje dla:

- tych, którzy zechcą być Lokalnymi Koordynatorami;
- dla szkół;
- dla gmin.

Mając nadzieję, że pomogą w organizacji akcji, życzymy powodzenia.

Instrukcja do Koordynatora Lokalnego czyli jak zorganizować akcję

Jak zorganizować akcję? To proste.

Plan działania:

A. Samorządy

Nawiązanie współpracy z lokalnym samorządem to zadanie, które należy zrealizować w pierwszej kolejności. Jest on Gospodarzem terenu, na którym zostanie przeprowadzona akcja. Dlatego też powinien wiedzieć o podejmowanych działaniach i w razie konieczności wyrazić na nie zgodę. Od poparcia i zaangażowania Samorządu niejednokrotnie zależy powodzenie akcji.

Koordinator powinien zatem zawiadomić o akcji Urząd Gminy, czyli wójta bądź burmistrza i referaty odpowiedzialne za ochronę środowiska i gospodarkę odpadami, oraz zaprosić go do udziału w akcji poprzez:

- a. poinformowanie o celu, planowanym terminie, miejscu i liczbie uczestników akcji;
- b. zaapelowanie o organizacyjne wsparcie akcji polegające na:
 1. przygotowaniu grabi i worków na liście;
 2. zmotywowaniu firmy wywożącej z gminy odpady do obsługi zbiórki i utylizacji liści zebranych podczas akcji;
 3. pomocy w propagowaniu grabienia i utylizacji liści wśród lokalnej społeczności.

UWAGA! Podczas prób zaangażowania UG w akcję warto podkreślić jej edukacyjny i wychowawczy walor, małą uciążliwość (władze muszą jedynie skoordynować działania), niskie bądź żadne koszty, a także żywe reakcje mediów – realizacja akcji tworzy możliwości promocyjne dla Uczestników.

B. Szkoły i/lub inne placówki szkolno-wychowawcze i organizacje społeczne

Angażując szkoły i przedszkola do akcji należy:

- a. wyjaśnić nauczycielom i uczniom sens akcji – naświetlić „problem szrotówka kasztanowcowiaczka” np. podczas zorganizowanej przez szkołę czy nadleśnictwo pogadanki;
- b. zebrać informacje o liczbie jednostek chętnych do udziału w akcji oraz dane dotyczące liczby Uczestników;
- c. omówić kwestie organizacyjne, m.in. czas i miejsce akcji – najlepiej po uprzedniej konsultacji z UG, oraz ustalić, kto dostarcza grabie i worki – czy robi to UG, czy też szkoła musi się o nie zatroszczyć we własnym zakresie.

C. Media

Ponieważ efekty grabienia zależą od jego masowości (im więcej liści zgrabimy i zutylizujemy, tym więcej poczwerek zginie i mniej szkodników zaatakuje drzewa na wiosnę), we wszelkich lokalnych mediach warto nagłaśniać informację o akcji, przedstawiając dziennikarzom i redakcjom:

- a. informację dla mediów;
- b. przychylne stanowisko UG;
- c. dane na temat liczby biorących w grabieniu liści Uczestników (szkół, przedszkoli itd.);

UWAGA! Zwracając się o pomoc do mediów, należy zawsze podkreślać, jak ważne jest podanie następującej informacji: „NIEWIELKIM NAKŁADEM SIĘ KAŻDY MOŻE POMÓC DRZEWOM. Wystarczą do tego grabie i worek na śmieci. Zgrabione liście kasztanowca należy zapakować do worka i - jeśli gmina nie podejmie się ich utylizacji – zakopać na głębokość co najmniej 30 cm lub kompostować”.

D. Promocja i pozyskiwanie sprzymierzeńców

Ogólnopolską akcją grabienia i utylizacji liści kasztanowców zaatakowanych przez szrotówkę kasztanowcowiaczka możemy rozpowszechniać:

- a. drukując, dystrybuując plakaty i prosząc o ich ekspozycję (proponowane miejsca ekspozycji: UG, poczta, popularne sklepy, szkoły, przedszkola, przychodnia itp.);
- b. zachęcając do promowania akcji i przyłączania się do niej wszelkie możliwe organizacje (np. ZHP lub ZHR), kluby, koła, zakłady pracy oraz Kościoły i wspólnoty religijne (np. mogą one nagłaśniać akcję podczas ogłoszeń parafialnych).

Po zamknięciu akcji raporty od Uczestników (formularz w załączeniu) należy przesać do:

1. Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych, ul. Bitwy Warszawskiej 1820 roku nr 3, 02-362 Warszawa

lub

2. Fundacji Nasza Ziemia, ul. Hoża 3 m.5, 00-528 Warszawa.

Mile widziana będzie dokumentacja fotograficzna!

Informacja dla szkół i przedszkoli

Jak i dlaczego możemy pomóc kasztanowcom jesienią?

Najprostszą i najtańszą metodą zwalczania szkodnika jest jesienne grabienie i utylizacja liści kasztanowca, w nich bowiem zimują (diapauzują) poczwarki szrotówka kasztanowcowiaczka. Opadające liście należy usuwać sukcesywnie, gdyż poczwarki mogą z nich wypadać do gleby, by tam przeczekać do wiosny.

Im skrupulatniej usuniemy opadające liście, tym mniej owadów przepoczwarzy się na wiosnę, by znów złożyć jaja na powierzchni liści. Aby zatem metoda ta była skuteczna niezbędna jest **masowa skala działania** tak, aby motyl nie przemieszczał się z jednego obszaru na drugi. O tę właśnie masową skalę staramy się zabiegać i zachęcić do chwycenia grabi w dłoń: właściciele posesji, na których rosną kasztanowce, uczniów, stowarzyszenia, harcerzy.

Namawiamy do wykorzystania materiałów, które dostępne są w wersji elektronicznej na stronie www.pomozmykastanowcom.pl, w tym m. in. plakatu na tegoroczną akcję w wersji kolorowej i czarno-białej.

Grabienia uczyć nikogo nie trzeba. **Szkoły są ponadto świetnymi organizatorami** podobnych działań. Pozwolimy sobie jednak przypomnieć o kilku ważnych zasadach pomocnych przy organizacji akcji:

1. o planowanym grabieniu trzeba poinformować gminny referat d.s. ochrony środowiska i gospodarki odpadami, a następnie wspólnie ustalić szczegóły organizacyjne (kiedy i gdzie odbędzie się akcja, czy Urząd gminy zapewni worki, gdzie należy zostawić zgrabione i zebrane do worków liście itp.);
2. przed grabieniem i podczas niego należy:
 - a. poinformować Uczestników akcji o znaczeniu ich działań dla losu kasztanowców;
 - b. przypomnieć o stosownym ubraniu (stroje robocze adekwatne do pogody, rękawiczki);
 - c. zapewnić odpowiednią liczbę grabi, worków na liście oraz sznurka do zawiązywania worków;
 - d. zabrać ze sobą apteczkę pierwszej pomocy;
 - e. **ZAWIĄZAĆ WORKI** po napełnieniu, aby liście z nich nie wypadły;
 - f. wyznaczyć miejsce z łatwym dojazdem, w którym zostaną złożone worki z liśćmi. Następnie poinformować o nim osobę odpowiedzialną za ich wywóz do utylizacji. W przypadku, gdyby nie udało się zorganizować wywozu liści, sugerujemy zostawienie zawiązanych worków w najbliższym śmietniku lub zakopanie – ale nie płycej niż pod 30 centymetrową warstwą ziemi, inaczej z poczwerek wylęgną się wiosną motyle by złożyć w koronie drzewa jaja;
 - g. bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa, tak podczas samego grabienia, jak i podczas poruszania się po drogach.
3. przy okazji akcji grabienia warto przeprowadzić wśród lokalnej społeczności akcję informacyjną o problemie ze szrotówką (happening, informacja-list do rodziców, list do sąsiada, list do lokalnych mediów itp.) z zachętą do grabienia liści, także na posesjach prywatnych (tam zgrabione liście można zakopać na głębokość 30 cm lub w zawiązanym worku oddać razem ze śmieciami);
4. po akcji należy poinformować o jej efektach Lokalnego Koordynatora akcji **[w załączeniu - formularz sprawozdania]**. Formularz sprawozdania z akcji grabienia może jednocześnie posłużyć jako zgłoszenie do Programu „Pomóżmy kasztanowcom”.

Niech akcja stanie się przyjemną zabawą i edukacją dla biorących w niej udział!

Podsumowując, należy:

- **zgrabić** spod kasztanowców liście - najlepiej od razu po ich opadnięciu, bowiem w ciągu kilku-kilkunastu dni poczwarki szrotówka wejdą pod ziemię, skąd wiosną wrócą na drzewa;
- **zebrać** liście do worków (wypełnione worki należy mocno zawiązać!);
- **zutyliзовать** – np. zakopując pod 30 cm warstwą ziemi (spod płytszej poczwarki szrotówka wygrzebią się i wiosną owady wejdą z powrotem na drzewa). Warto zebrane liście – zamiast zakopania – oddać do kompostowania, wszakże pod warunkiem, aby nie był on w bliskiej odległości od kasztanowców. Sam kompost uzyskany z liści z poczwarkami szrotówka należy używać najwcześniej od jesieni następnego roku, używanie go wiosną grozi „rozszaniem” poczwarek i umożliwi późniejsze dotarcie motyli do koron kasztanowców.

Po zamknięciu akcji raporty od Uczestników (formularz w załączeniu) należy przekazać lokalnemu Koordynatorowi lub przesłać do:

1. Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych, ul. Bitwy Warszawskiej 1820 roku nr 3, 02-362 Warszawa

lub

2. Fundacji Nasza Ziemia, ul. Hoża 3 m.5, 00-528 Warszawa.

Mile widziana będzie dokumentacja fotograficzna!



Informacja dla gmin, na których terenie rosną kasztanowce

Chorujące i osłabione drzewa to nie tylko problem estetyczny ale także wyzwanie dla gmin i zarządców parków, alei i dróg, którzy poszukują metod ich ochrony i pielęgnacji oraz środków finansowych na realizację tych zabiegów. Nie wynaleziono dotychczas doskonałej metody ochrony kasztanowców przed szrotówkiem. Warto zmotywować mieszkańców, szkoły, przedszkola, stowarzyszenia, by grabiąc i utylizując liście uzyskali efekt synergii i ograniczyli populację szkodnika w danym rejonie.

Urząd Gminy, który chce i jest w stanie organizacyjnie wesprzeć akcję grabienia i utylizacji liści, może:

- A. zorganizować akcję samodzielnie;
- B. zainicjować akcję w instytucjach i organizacjach działających na terenie gminy, udzielając im wsparcia organizacyjnego, np. referaty bądź wydziały UG d.s. ochrony środowiska i gospodarki odpadami wspólnie z miejscowymi szkołami lub organizacjami ustalają datę i miejsca grabienia. Wyznaczonego dnia UG przygotowuje i rozdaje worki na zgrabione liście. Zbiera je, a następnie oddaje do utylizacji, np. za pośrednictwem firmy wywożącej z gminy odpady;
- C. zebrać worki z liśćmi oraz oddać je do utylizacji w ogłoszonym wcześniej terminie i z wyznaczonych miejsc – w sytuacji, gdy UG sam nie jest w stanie zapewnić worków na liście;
- D. udzielić akcji wsparcia, polegającego na oficjalnym sformułowaniu przychylnego stanowiska;
- E. nagłaśniać akcję i swoje dla niej poparcie we wszelkich lokalnych mediach;
- F. rozpowszechnić informacje o akcji wśród organizacji (np. ZHP lub ZHR), klubów, kół, zakładów pracy i wszelkich instytucji mających kontakt z UG lub działających na terenie gminy;
- G. wydać zgodę na rozwieszenie w UG promujących akcję plakatów oraz popierać ich rozwieszanie w miejscach publicznych.

Udział Urzędu Gminy w akcji grabienia liści może zatem polegać zarówno na zorganizowaniu gminnego grabienia, jak i na przychylnym propagowaniu idei akcji wśród jej mieszkańców, organizacji, instytucji oraz w mediach.

Namawiamy do wykorzystania materiałów, które dostępne są w wersji elektronicznej na stronie www.pomozmykastanowcom.pl, w tym m. in. plakatu na tegoroczną akcję w wersji kolorowej i czarno-białej.

Niech akcja stanie się przyjemną zabawą i edukacją dla biorących w niej udział.

UWAGA! Przez utylizację liści rozumie się:

- a) kompostowanie w miejscu znacznie oddalonym od kasztanowców, przy czym liście powinny być przysypane warstwą ziemi lub innych kompostowanych odpadów. Kompost pozyskany z liści zawierających poczwarki szrotówka może być udostępniony do wykorzystywania najwcześniej jesienią następnego roku – nie wiosną, ze względu na ryzyko przywrócenia przezimowanych poczwarek szrotówka w pobliże kasztanowców,
- b) zakopanie liści pod co najmniej 30-centymetrową warstwą ziemi. W przypadku płytszej warstwy istnieje niebezpieczeństwo wygrzebania się poczwarek i ich powrotu na kasztanowce wiosną.

Przypominamy również, że zgodnie z polskim prawem odpady roślinne powinny podlegać kompostowaniu, a nie paleniu chyba, że na terenie gminy nie jest prowadzone selektywne zbieranie lub odbieranie odpadów ulegających biodegradacji, a ich spalanie nie narusza odrębnych przepisów.

Po zamknięciu akcji raporty od Uczestników (formularz w załączeniu) należy przekazać lokalnemu Koordynatorowi lub przesłać do:

1. Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych, ul. Bitwy Warszawskiej 1820 roku nr 3, 02-362 Warszawa

lub

2. Fundacji Nasza Ziemia, ul. Hoża 3 m.5, 00-528 Warszawa.

Mile widziana będzie dokumentacja fotograficzna!



Sporządziła: Ewa Smolska-Eytner, Koordynator programu „Pomóżmy kasztanowcom”

www.pomozmykasztanowcom.pl